

8.9.2020

Asia: 1986/00 00 02 00/2020 - "E 83/2020 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Pellolta pöytään -strategiasta (Farm to Fork)

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Luken asiantuntijalausunto

1 Tausta

Komissio julkaisi joulukuussa 2018 tiedonannon Green dealista, jonka tarkoitus on tehdä Euroopasta ilmastoneutraali mantere vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi Green deal pyrkii lisäämään ympäristön monimuotoisuutta. Toukokuussa 2020 komissio julkaisi Pellolta pöytään -strategian, joka on tärkeä osa Green dealin toteutusta. Pellolta pöytään -strategian tarkoitus on luoda terveyttä edistävä ja kestävä elintarvikejärjestelmä niin, että koko ruoantuotantoketju on mukana tuottajista kuluttajiin. Pellolta pöytään -strategialla halutaan myös kannustaa viljelijöitä toimiin, joilla voidaan hidastaa ilmastonmuutosta, suojella ympäristöä ja säilyttää biodiversiteettiä. EU:n yhteisellä maatalouspolitiikalla (CAP) on merkittävä rooli Green dealin ja Pellolta pöytään -strategian toteuttamisessa eli päästöjen vähentämisessä ja kestävämmän ruoantuotannon luomisessa. Tässä lausunnossa tarkastellaan mahdollisuuksia ja esteitä panna Green deal ja Pellolta pöytään -strategia täytäntöön käynnissä olevassa CAP-uudistuksessa.

2 Lausunto

Komission vuonna 2018 esittämän CAP-uudistuksen aiempaa kunnianhimoisempia ilmasto- ja ympäristötavoitteita halutaan edelleen vahvistaa Green dealilla ja Pellolta pöytään -strategialla. Pellolta pöytään -strategiassa on hyvin konkreettisia tavoitteita esimerkiksi kasvinsuojeluaineiden ja lääkkeiden käytölle sekä ravinnekuorman pienentämiselle maataloudessa. Maaperän, ilman ja veden saastumisen estämiseksi kemiallisten torjunta-aineiden käyttöä ja niiden aiheuttamaa riskiä pyritään vähentämään 50 %:lla. Lisäksi tavanomaista haitallisempien kasvinsuojeluaineiden käyttöä halutaan vähentää 50 %:a. Ravinnehävikkiä on tarkoitus vähentää 50 %:a ja lannoitteiden käyttöä 20 %:a vuoteen 2030 mennessä maaperän kuitenkin köyhtymättä. Strategiassa halutaan puuttua myös mikrobilääkeresistenssiin vähentämällä 50 %:lla mikrobilääkkeiden myyntiä maa- ja kalataloudessa. Luonnonmukaista tuotantoa halutaan puolestaan lisätä niin, että vuoteen 2030 mennessä 25 %:a kaikesta maataloustuotannosta on luomutuotantoa.

Ilmastopolitiikan osalta tärkein Green deal ja Pellolta pöytään -strategiassa korostettu politiikkatoimi on vaatimus, jonka mukaan vähintään 40 %:a yhteisen maatalouspolitiikan budjetista on allukoitava ilmastotoimiin. Tämän osalta komissio toteaa työskentelevänsä yhdessä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa saavuttaakseen vähintään tämän tavoitetason. Kyseinen tavoite ei ole kuitenkaan uusi, vaan se sisältyy jo komission kesäkuussa 2018 esittämään uudistusehdotukseen vuoden 2020 jälkeiseksi yhteiseksi maatalouspolitiikaksi.

8.9.2020

Green deal ja Pellolta pöytään -strategia on tarkoitus ajaa sisään CAP:iin ennen kaikkea uusien kansallisten strategiasuunnitelmien kautta, jotka ovat väline yhdistää CAP:n eri politiikkalohkot aiempaa kiinteämmin yhteen. Jäsenvaltiot saavat samalla nykyistä enemmän valtaa ja vastuuta CAP:n toteuttamisesta. Jäsenmaiden on määriteltävä strategiasuunnitelmissaan, mitä tavoitteita niillä on maatalouspolitiikassa ja millä toimilla ne aikovat päästä asettamiinsa tavoitteisiin. Niiden ei kuitenkaan tarvitse esittää lähtötasoa, josta tavoitteiden saavuttamista mitattaisiin. Selkeiden vaatimusten ja arviointikriteerien puutteen pelätään johtavan siihen, että kukin jäsenmaa pyrkii joustamaan ja helpottamaan ilmasto- ja ympäristövaatimuksia miellyttääkseen omia viljelijöitään.

Parhaimmillaan strategiasuunnitelmat antavat jäsenmaille mahdollisuuden kunnianhimoisen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toteuttamisen ja samalla vapauden valita juuri ne toimet, jotka ovat kaikista vaikuttavimpia ja sopivimpia alueellisesti, mutta toisaalta selkeiden todennettavissa olevien tavoitearvojen puuttuminen antaa jäsenmaille mahdollisuuden olla toteuttamatta vaikuttavia ilmasto- ja ympäristötoimia. CAP:n puutteet liittyvät ennen kaikkea siihen, että tavoitteisiin pääsemistä on vaikea mitata keinoilla, joita lainsäädäntöehdotukseen on kirjattu. CAP tarvitsee siten parempia tuotos-, tulos- ja vaikuttavuusindikaattoreita. Kaikki ehdotetut indikaattorit eivät perustu vankkaan tieteelliseen tietoon.

Selkeämmät tavoitteet ja lähtötason ilmoittamisen pakollisuus tekisivät CAP:n tavoitteista helpommin mitattavia, jolloin harjoitetun politiikan tuloksellisuuden arviointi olisi mahdollista. Esimerkiksi niin sanotun ”no backsliding” -periaatteen lisääminen takaisi, että jäsenmaiden tavoitteet ovat tulevilla kaudella korkeammalla tasolla kuin edellisellä rahoituskaudella 2014–2020.

Green dealin ja Pellolta pöytään -strategian sisällyttämiseen liittyy myös aikataulullisia yhteensovittamisongelmia. CAP:ia on valmisteltu vuodesta 2017 lähtien ja komissio julkaisi lainsäädäntöehdotuksensa CAP:n sisällöstä kesällä 2018. Uusi komissio julkaisi Green dealin joulukuussa 2019 ja Pellolta pöytään strategian, joka sisältää konkreettisempia vaatimuksia CAP:in, toukokuussa 2020. Laaja sidosryhmäkeskustelu, jossa on tarkoitus valmistella tietä tämän Pellolta pöytään -strategian laatimiselle, käynnistyi keväällä 2020, ja mahdolliset lainsäädäntömuutosehdotukset tästä prosessista saataneen aikaisintaan vuoden 2020 lopussa. Vuoden 2020 aikana komission, Eurooppa-neuvoston ja Euroopan parlamentin on kuitenkin määrä päästä yhteisymmärrykseen ja sopimukseen yhteisen maatalouspolitiikan sisällöstä ja yksityiskohdista rahoituskautta 2021–2027 koskien. Aikataulujen ristikkäisyys vaikeuttavatkin merkittävästi Pellolta pöytään -strategian sisällyttämistä CAP-uudistukseen.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: Jyrki Niemi ja Heli Huuskonen, Luonnonvarakeskus